MODALITĂȚI DE TRANSFER AL CUNOŞTINȚELOR ÎN SOCIETATEA INFORMAȚIONALĂ PRIN DICȚIONARE TERMINOLOGICE ELECTRONICE

Dr. Inga DRUȚĂ

Institutul de Filologie al Academiei de Ştiințe a Moldovei

Abstract

Terminological dictionaries, including the electronic ones, are efficient instruments in promoting national terminologies and connecting to the international usual terminology. An electronic dictionary of terms, compiled according to modern exigencies, is an excellent source in learning specialised languages and in efficiently transferring knowledge from one culture to another and will facilitate interlinguistic and intercultural dialogue. We shall refer to the experience of the National Centre of Terminology (Chişinău) in the domain (BDT, *Logoteh*) and to some other similar products in the Republic of Moldavia.

Dicționarele terminologice, inclusiv cele electronice, sunt instrumente eficiente de promovare a terminologiilor naționale şi de conectare la terminologia internațională uzuală.

Un dicționar electronic de termeni, elaborat conform exigențelor moderne, este o sursă excelentă de cunoaştere a limbajelor specializate şi de transfer eficient al cunoştințelor dintr-o cultură în alta, care contribuie la facilitarea dialogului interlingvistic şi intercultural.

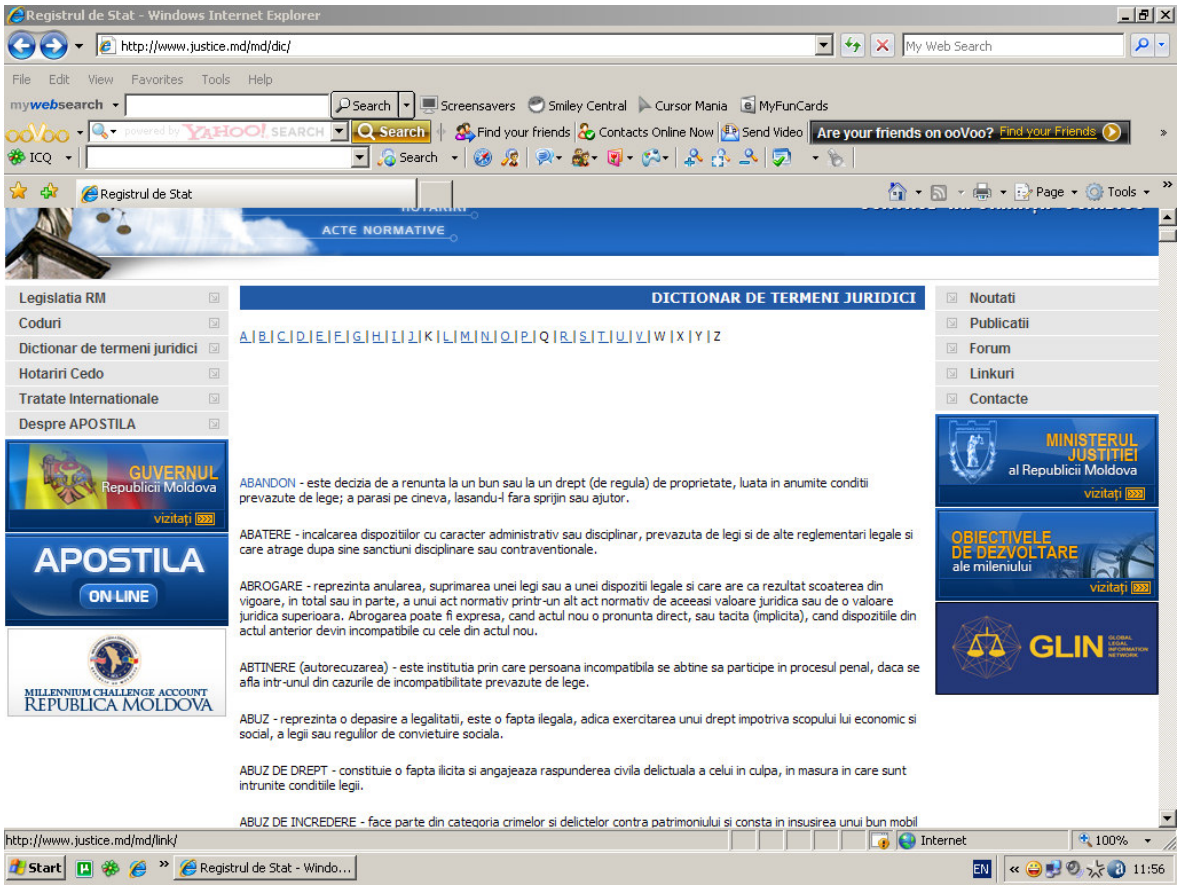
Preocupările terminologice au fost determinate de progresele apărute în noile domenii ale ştiinței – generatoare de neologisme –, cât şi de tendința societății de a se globaliza, de a ajunge la o societate multilingvă, de a-şi armoniza rapid şi eficient terminologiile.

Ne vom referi în continuare la experiența Centrului Național de Terminologie din cadrul Institutului de Filologie din Chişinău în domeniul în discuție (BDT, *Logoteh*) şi la alte produse similare din Republica Moldova.

Elaborarea dicționarelor terminologice electronice are multiple implicații sociale, ştiințifice, culturale, economice. Crearea la centrele de cercetare din Republica Moldova a unor bănci terminologice moderne care funcționează în regim interactiv contribuie la instituționalizarea limbii române ca limbă oficială.

Un pas semnificativ în direcția creării unui dicționar terminologic electronic modern este *Dicționarul de termeni juridici*, aflat pe pagina de internet a Centrului de Informații Juridice din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova (http://www.justice.md/md/dic/). Dicționarul este monolingv, explicativ, cu termenii definiți în limba română, aranjați în ordine alfabetică, şi conține circa 700 de termeni. Valoarea acestui produs este indiscutabilă, însă, în virtutea faptului că societatea din Republica Moldova este bilingvă şi tot mai deschisă contactelor cu alte limbi şi culturi, se impune completarea dicționarului cu echivalente terminologice în limbile rusă, engleză, franceză şi extinderea/actualizarea continuă a acestuia, cu implicarea specialiştilor şi a terminologilor-traducători. Subliniem că definițiile termenilor sunt conforme cu legislația Republicii Moldova, ceea ce conferă unităților terminologice definite caracter de terminologie oficială, adică validată. Pe parcurs, drept urmare a extinderii dicționarului, formatul actual al acestuia va trebui revizuit prin transformare într-o bază de date terminologice, mai compactă ca spațiu pe pagina web şi mai comodă pentru utilizatori.

BDD-A23616 © 2009 Editura Universității „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 21:49:19 UTC)

Un alt produs terminotic din spaţiul basarabean este *Dicţionarul electronic român-rus şi rus-român* RORUS, elaborat de compania chişinăuiană PRIMASOFT.

Dicţionar electronic român-rus
RORUS
versiunea 2.0

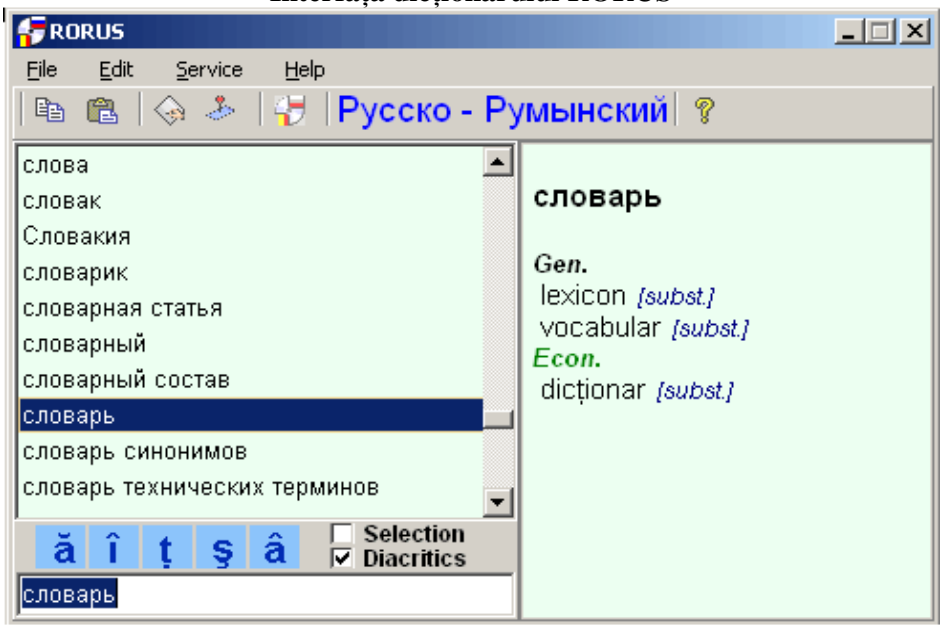

Caracteristici de bază:

- rus-român şi român-rus;
- **200.000** de cuvinte şi sintagme într-o direcţie de traducere;
- trecere rapidă dintr-o direcţie în alta şi invers;
- bază lexicologică modernă;
- traducere directă din redactori textuali MS Word etc. prin combinaţii de taste;
- posibilitatea ignorării simbolurilor diacritice pentru limba română;
- căutarea cuvintelor după participarea lor în combinaţii de cuvinte (selectare);
- compartimente: **general**, **economic**, **juridic** şi **tehnic**.

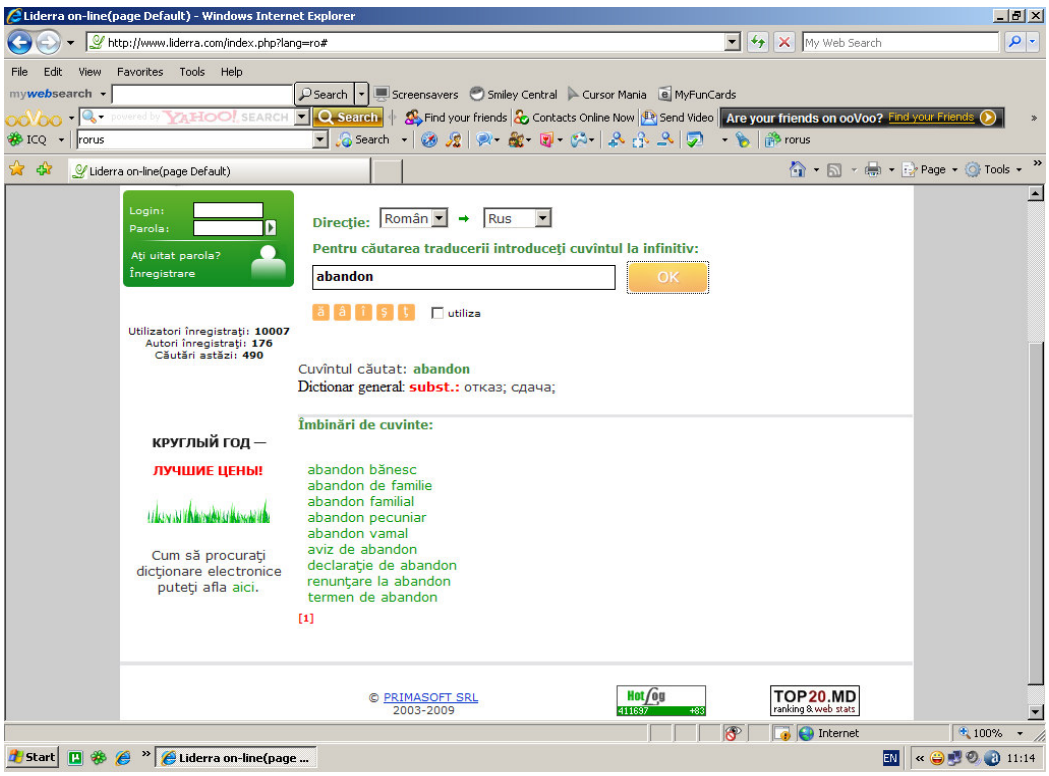
BDD-A23616 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 21:49:19 UTC)

Interfața dicționarului RORUS

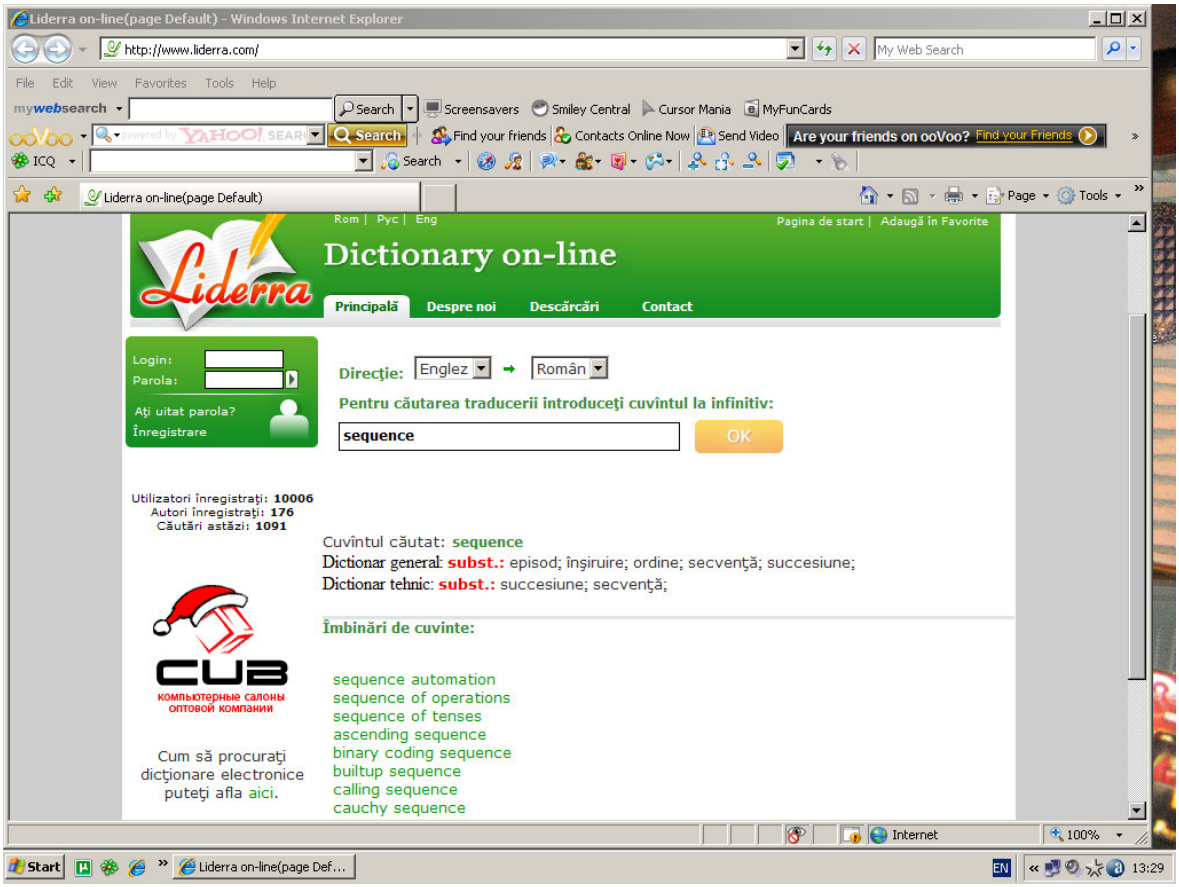
RORUS este un produs comercial şi se distribuie pe CD, care se instalează pe un singur calculator pe bază de cod, fiind protejat de copiere. Versiunea instalată pe calculatorul utilizatorului este actualizată periodic prin accesarea paginii web a producătorului.

Versiunea on-line a dicționarului RORUS funcționează pe pagina http://rorus.net/:

BDD-A23616 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 21:49:19 UTC)

După acelaşi model şi cu o interfață similară, PRIMASOFT a realizat şi *Dicţionarul electronic român-englez şi englez-român* ROMEN, care conține 200.000 de cuvinte şi sintagme. Şi acest produs cuprinde compartimentele **general**, **economic**, **juridic** şi **tehnic,** funcționând şi în versiunea on-line:

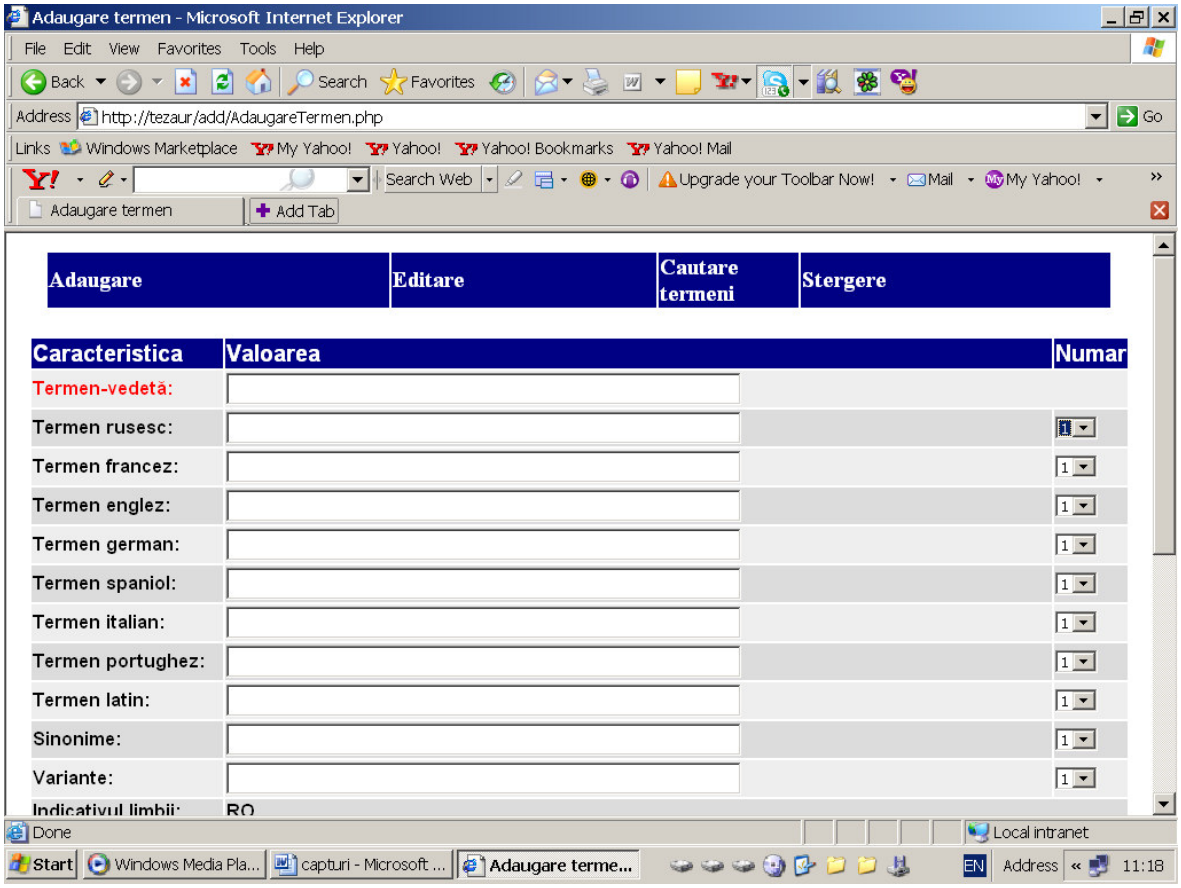
Eforturile Centrului Național de Terminologie din Chişinău în vederea creării unei baze de date terminologice au început în anul 2000, iar proiectul a fost finalizat în 2008 (sub rezerva revizuirilor/actualizărilor ulterioare).

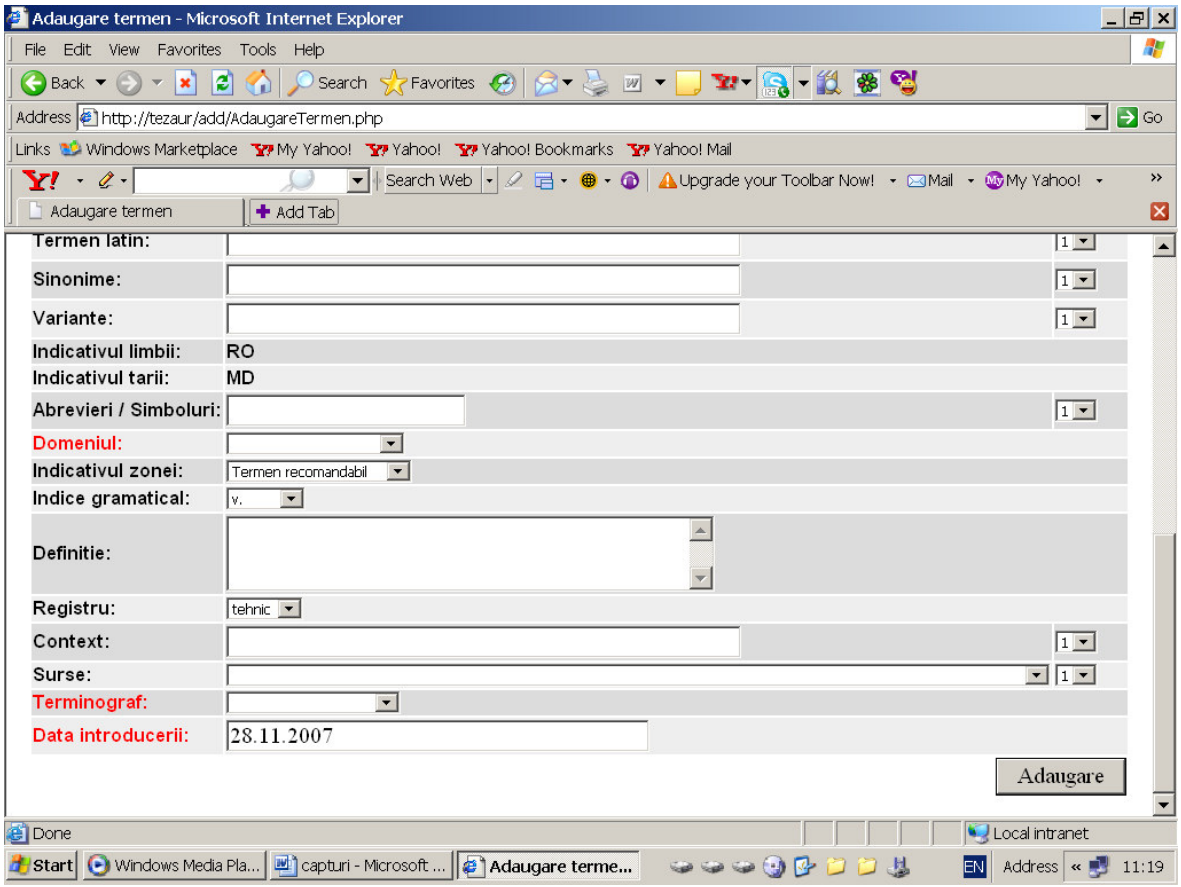
În cadrul BDT, conceptele sunt reprezentate prin termeni încadrabili în categoriile:

- termeni **recomandabili** (descriptori), care reprezintă cu exactitate conceptele cărora le sunt asociați şi a căror utilizare este recomandată de anumite surse;
- termeni **standardizați**, a căror utilizare este reglementată de standarde;
- termeni **favoriți**, utilizați mai frecvent decât descriptorii;
- termeni **nerecomandabili**, a căror utilizare trebuie evitată.

Fişa terminologică a BDT cuprinde 20 de câmpuri, la care se adaugă data înregistrării, care se ataşează automat fişei:

BDD-A23616 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 21:49:19 UTC)

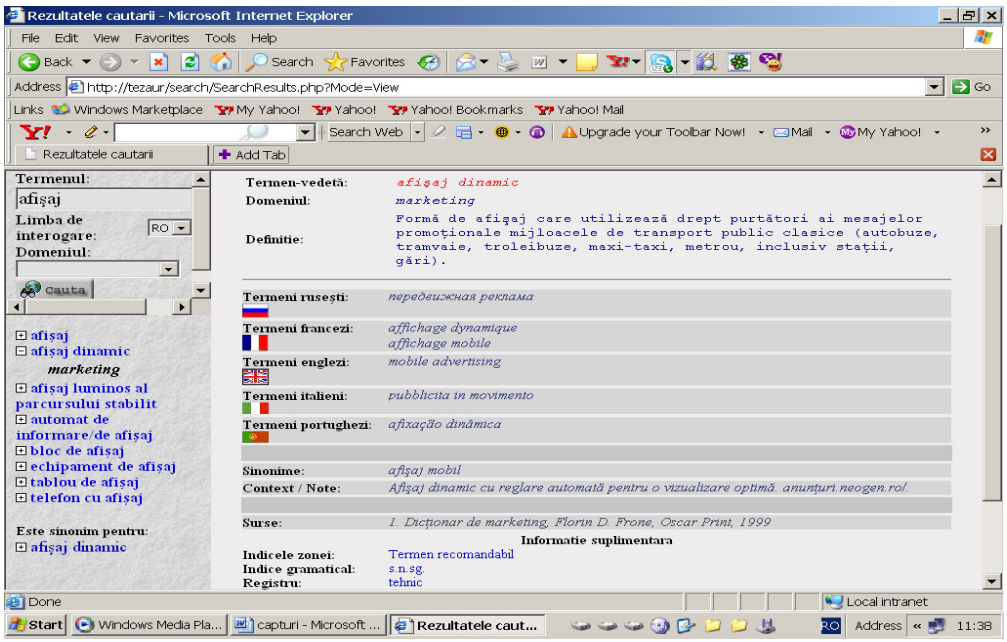

BDD-A23616 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 21:49:19 UTC)

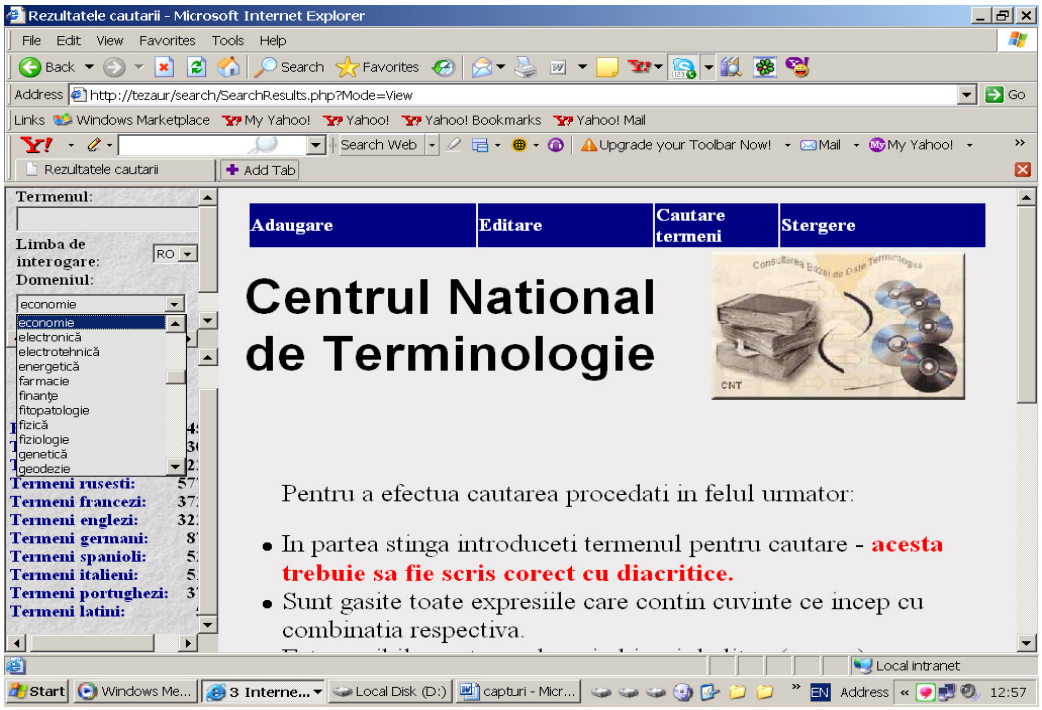
O înregistrare terminografică din baza de date consemnează pentru un concept: eticheta lingvistică (termenul prin care este desemnat conceptul), domeniul, definiția în limba română, sursa definiției, contextul de utilizare, echivalentele în limbile rusă, franceză, engleză, germană, italiană, spaniolă, portugheză (pentru plante, specii, termeni din medicină etc. – şi în limba latină), sinonimele acceptate sau nerecomandabile, simbolul, abrevierea, statutul înregistrării (validată, propunere). Ca metadate, pentru fiecare concept se consemnează caracteristicile gramaticale şi numele terminografului. Unele înregistrări sunt însoțite de note privind statutul sau utilizarea termenilor stocați.

Consultarea BDT constă în alegerea limbii, urmată de tastarea termenului căutat în caseta de căutare, indicându-se sau nu domeniul de cunoaştere:

Actualizarea BDT se face prin operațiile clasice de adăugare, modificare, ştergere:

BDD-A23616 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 21:49:19 UTC)

În momentul de față, baza de date terminologice a CNT conține circa 50.000 de fișe terminologice vizând peste 60 de domenii. În etapa dată, specialiştii de la Centrul Național de Terminologie actualizează şi completează înregistrările terminologice din BDT, precizează domeniile de cunoaştere şi depun eforturi în vederea validării înregistrărilor.

Baza de date terminologice a CNT este vizibilă pe internet la adresa: http://cnt.dnt.md/romint/index.php şi poate fi consultată de cei interesați fără restricții, constituind un instrument viabil, eficient de promovare a terminologiilor naționale.

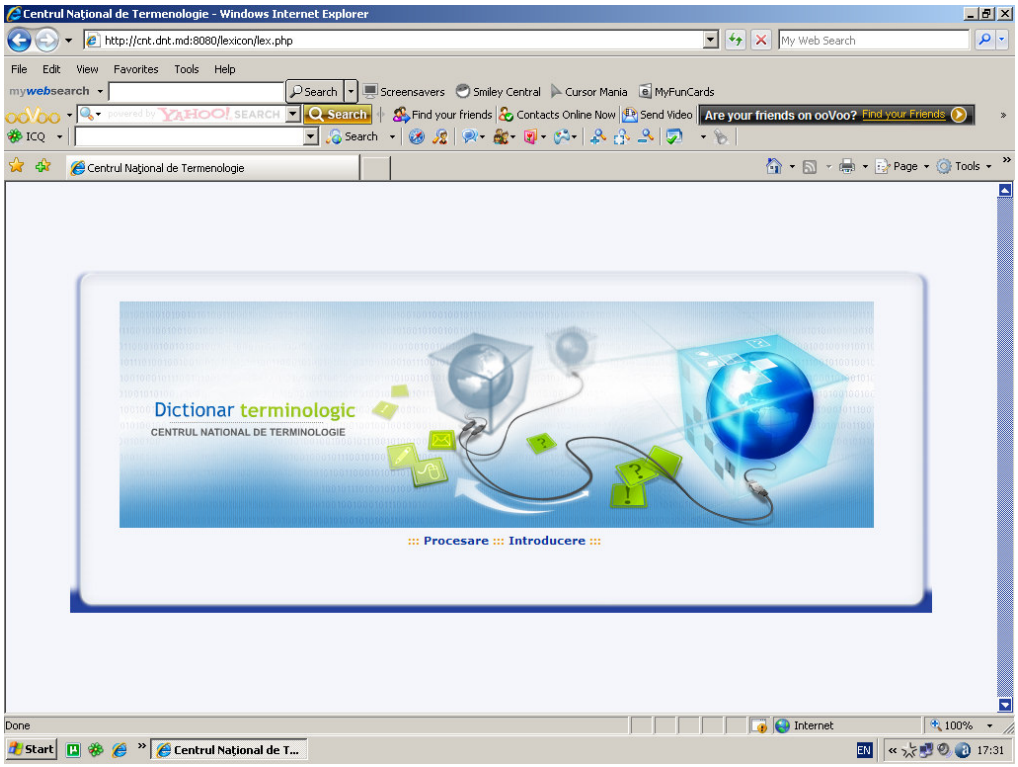
Din 1989 (anul înființării), Centrul Național de Terminologie şi-a propus mai multe obiective majore, între care:

- crearea unui cadru favorabil cercetărilor de terminologie;
- elaborarea de resurse terminologice (dicționare, lexicoane, glosare) multilingve în vederea armonizării terminologiei româneşti cu cea din Uniunea Europeană;
- crearea şi actualizarea unei baze de date terminologice;
- realizarea de instrumente moderne de lucru destinate traducătorilor.

Colectarea informațiilor terminologice din diverse surse, în special din dicționare/glosare specializate, standarde de terminologie, manuale, instrucțiuni, texte oficiale etc. a devenit o activitate constantă de terminografie în cadrul CNT, din care au rezultat, în primă etapă, glosare bilingve ce au constituit seria „Dicționarul profesiei" (în care au apărut *Dicționarul funcționarului public*, 1996, 1997; *Denumiri de profesii şi ocupații*, 2000; *Dicționarul silvicultorului,* 2000*; Mic dicționar automobilistic*, 2002; *Dicționarul textilistului*, 2003; *Dicționarul feroviarului*, 2004; *Denumiri de mărfuri nealimentare***,** 2005; *Ghidul taximetristului*, 2005 ş.a.), iar în etapele următoare, BDT şi proiectul LOGOTEH (dicționar electronic de echivalente dificile).

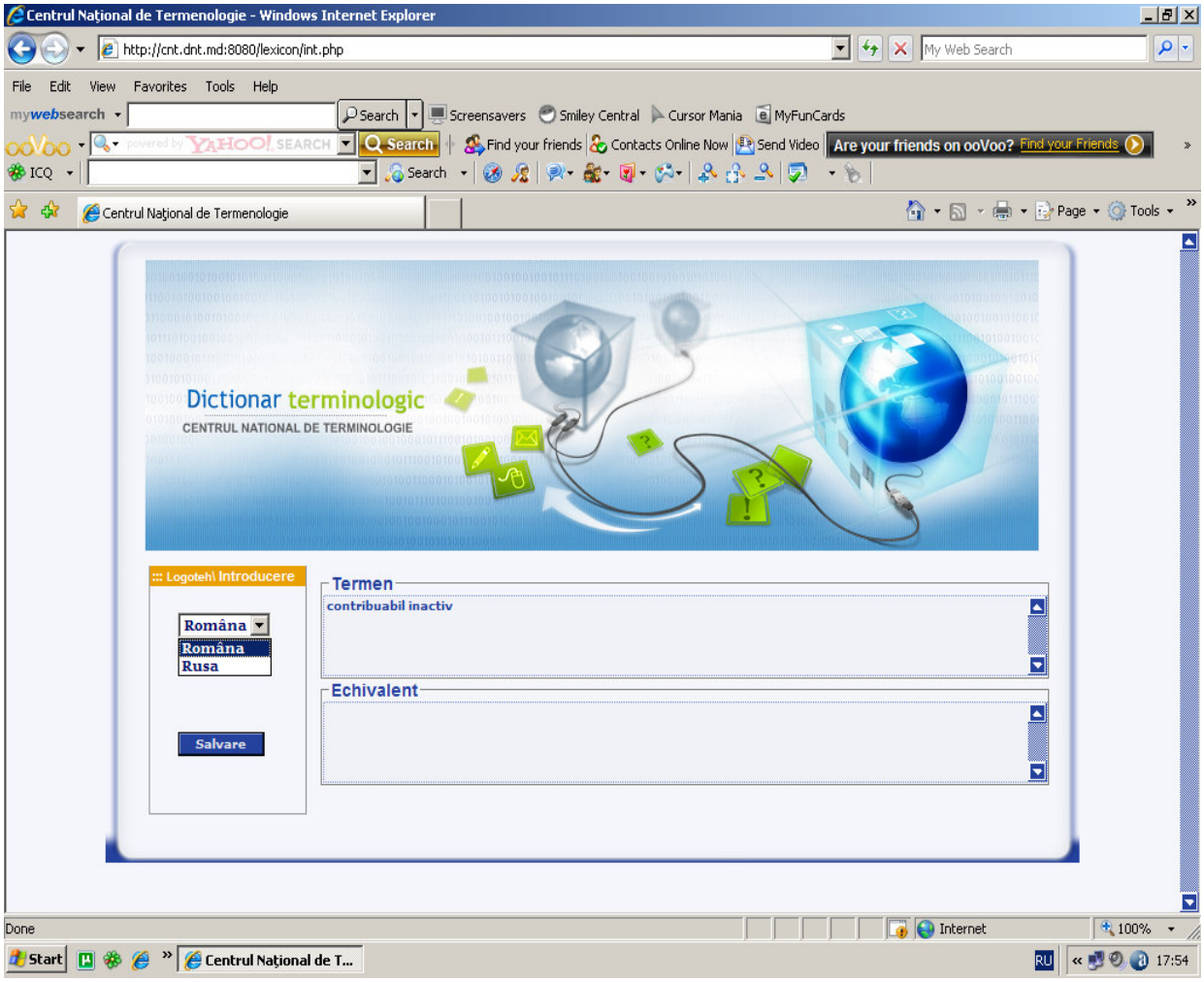
BDD-A23616 © 2009 Editura Universității „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 21:49:19 UTC)

Aceasta este pagina de start a dicţionarului LOGOTEH:

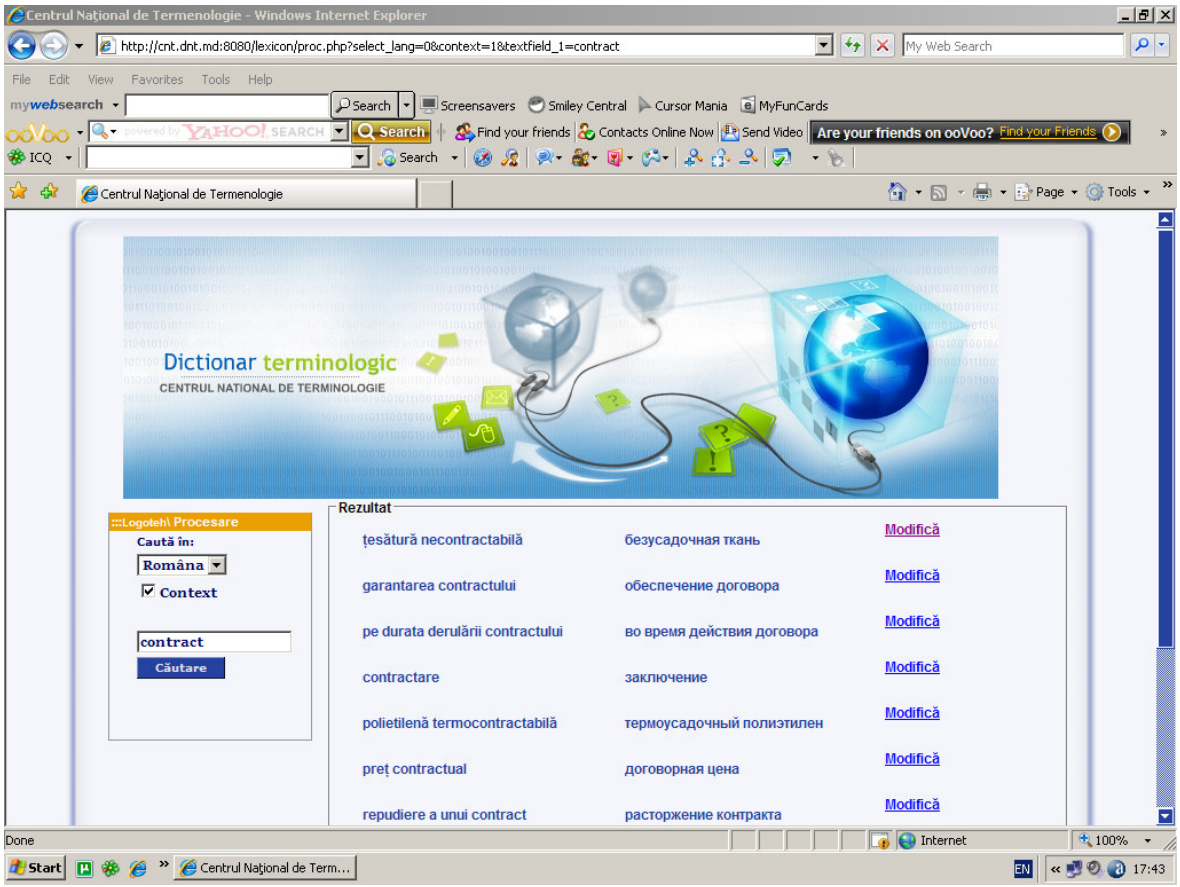

Dicţionarul este rus-român şi român-rus şi conţine sintagme şi unităţi terminologice mai desfăşurate, dificil de tradus, extrase din diverse surse verificate, în special din standarde, fără definiţii. Aplicaţia permite înregistrarea unor noi intrări, căutarea, modificarea şi ştergerea:

BDD-A23616 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 21:49:19 UTC)

BDD-A23616 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 21:49:19 UTC)

Produsul în discuție este în lucru şi va fi disponibil ulterior pe site-ul Centrului Național de Terminologie.

În prezent, crearea dicționarelor terminologice electronice şi a bazelor de date terminologice reprezintă una dintre prioritățile teoriei şi practicii terminologice. Aceste produse favorizează comunicarea prin oferirea unor standarde de limbă validate, aplicabile în industrie şi tehnologie, iar, ca o reacție inversă, aceste modele servesc la afirmarea unei limbi.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Bălănescu, Olga, *Limbaje de specialitate*, Bucureşti, Editura Universității din Bucureşti, 2000.
2. Bidu-Vrânceanu, Angela, *Lexic comun, lexic specializat*, Bucureşti, Editura Universității din Bucureşti, 2000.
3. Ciobanu, Georgeta, *Elemente de terminologie*, Timişoara, 1998.
4. Pavel, Eugeniu şi Rucăreanu, Costin, *Introducere în terminologie*, Bucureşti, 2001.
5. *Terminologia în România şi în Republica Moldova*, Editura Clusium, 2000.
6. Vintilă-Rădulescu, Ioana, *Terminologia şi problemele ei actuale*, Bucureşti, 1999.

BDD-A23616 © 2009 Editura Universității „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 21:49:19 UTC)